

PKEE

Polski Komitet Energii Elektrycznej
Polish Electricity Association

Warszawa, 20 sierpnia 2021 r.

Polska nie uniknie uwolnienia taryf energii elektrycznej. Wprowadzenie dodatku energetycznego sposobem na ochronę odbiorców wrażliwych

Z analiz PKEE wynika, że możliwe jest przeprowadzenie procesu uwolnienia od taryfowania energii dla gospodarstw domowych w sposób, który nie doprowadzi do nieuzasadnionych podwyżek cen prądu dla tej grupy odbiorców końcowych energii elektrycznej.

Wzrost cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (wynikający z zaostrzającej się polityki klimatycznej Unii Europejskiej) powoduje wzrost kosztów wytwarzania energii elektrycznej, a co za tym idzie – wzrost rachunków za energię w państwach członkowskich UE, w tym – w Polsce. Równoległe, ze względu na rosnące ceny gazu i węgla, rosną koszty ogrzewania, co łącznie może nieść za sobą wzrost skali ubóstwa energetycznego. Biorąc pod uwagę nowe deklaracje i plany Komisji Europejskiej w zakresie legislacji, należy spodziewać się **dalszego wzrostu cen energii w UE. Analizy dowodzą, że uwolnienie taryf, powiązane z odpowiednimi narzędziami polityki socjalnej (np. dodatkiem energetycznym) może przyczynić się do bardziej sprawiedliwego i stabilnego rozłożenia kosztów energii**, tak aby realną pomoc uzyskiwały osoby najbardziej potrzebujące.

Obecny system taryf energii elektrycznej dla gospodarstw domowych wspiera finansowo wszystkich odbiorców energii elektrycznej, bez względu na ich dochody, także tych najbogatszych. **Zmiana modelu taryfowania w Polsce poprzez zniesienie taryf dla gospodarstw domowych (tzw. grupa taryfowa G) powinna być powiązana z wprowadzeniem dodatku energetycznego dla najbardziej wrażliwych odbiorców energii, dla których pokrycie kosztów energii elektrycznej i ciepła stanowi wyzwanie i duży wysiłek finansowy.** W ten sposób osoby najbardziej potrzebujące i najbardziej narażone na ubóstwo energetyczne otrzymałyby realną pomoc.

Ponadto, taryfowanie ogranicza konkurencyjność ofert na rynku energii. Im większa część odbiorców jest objęta regulowaniem cen energii, tym dla wszystkich spółek obrotu energią mniejsza jest możliwość przedstawienia atrakcyjnych ofert, konkurujących ze sobą cenowo. Niemal jednolite stawki dla odbiorców końcowych w regulowanych grupach taryfowych G1X, praktycznie eliminują zasadność zmiany sprzedawcy pomiędzy spółkami obrotu i hamują aktywność klientów w dobieraniu najlepszych dla siebie ofert.

Konieczność dokonania w Polsce zmiany sposobu ustalania taryf na energię elektryczną dla klientów indywidualnych jest nieunikniona. Wynika ona z obowiązującej już Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Termin transpozycji tej dyrektywy unijnej do prawa krajowego

PKEE

Polski Komitet Energii Elektrycznej
Polish Electricity Association

upłynął 31 grudnia 2020 r. Polska jest jednym z ostatnich krajów w UE, w którym zdecydowana większość gospodarstw domowych korzysta z taryfowanych cen energii elektrycznej. O ile dokument nakazuje wszystkim państwom członkowskim Unii Europejskiej zapewnienie sprzedawcom energii swobody w ustalaniu cen energii elektrycznej i jednocześnie wyklucza możliwość interwencji publicznych w ustalanie cen energii, o tyle pozostawia możliwość wprowadzania przez państwo członkowskie narzędzi polityki socjalnej dla tych odbiorców, którzy są dotknięci ubóstwem energetycznym lub dla gospodarstw domowych zaliczających się do odbiorców wrażliwych. **W ocenie PKEE dokonanie w Polsce zmiany modelu taryfowania, zgodnie z wymogami prawa UE, powinno odbyć się właśnie z użyciem instrumentu chroniącego odbiorców wrażliwych, tj. m.in. osób najuboższych, emerytów, rencistów, osób niepełnosprawnych.**

Zdecydowana większość państw UE wdrożyła już Dyrektywę. **Zakończenie taryfowania nie powinno mieć negatywnego wpływu na sytuację gospodarstw domowych i nie musi wiązać się ze wzrostem cen energii czy też wzrostem skali ubóstwa energetycznego**, m.in. ze względu na już wysoki poziom konkurencji na polskim rynku. **Potwierdzają to też przykłady innych państw europejskich, które odeszły od taryfowania**, takich jak choćby: Bułgaria, Cypr, Portugalia, Rumunia, Łotwa czy Wielka Brytania.

Warto zauważyć, że wraz z rozwojem rynku energii, popularyzacją energetyki rozproszonej czy wdrażania inteligentnego opomiarowania – **coraz więcej państw w Europie odchodzi od modelu taryfowania energii**. W niektórych spośród tych państw ochrona odbiorcy wrażliwego odbywa się poprzez instrumenty alternatywne, takie jak np. dodatki i subsydia energetyczne oraz środki pomocy społecznej. Doświadczenia tych państw wskazują, że **w dłuższej perspektywie czasowej odejście od taryfowania nie prowadzi do stałego wzrostu cen energii elektrycznej, a wręcz przeciwnie – pozwala na osiągnięcie stabilizacji cen na skutek działania mechanizmów rynkowych i ma znaczący wpływ na spadek skali ubóstwa energetycznego.**

Zauważmy, że w Polsce obowiązujące regulacje krajowe uwzględniają już narzędzia służące ochronie przez państwo najuboższych odbiorców. Aktualnie funkcjonuje w naszym kraju dodatek energetyczny, który otrzymują osoby potrzebujące środków na opłacenie rachunków za energię. W ocenie PKEE warto więc zastanowić się nad kwestią stosunkowo niewielkiej e nowelizacji, tak aby przepisy te lepiej odpowiadały aktualnym celom polityki socjalnej w zakresie zapewnienia dostępu do ogrzewania i energii elektrycznej wszystkim obywatelom. **Uwolnienie taryf mogłoby więc dokonać się wraz ze wprowadzeniem w naszym kraju jeszcze bardziej realnych i ukierunkowanych środków pomocowych, przeznaczonych dla odbiorców najuboższych i najbardziej narażonych na ubóstwo energetyczne.**

Ponadto, **na problem ubóstwa energetycznego należy patrzeć z perspektywy wszystkich nośników energii**. Analizy wskazują jednoznacznie, że brak działań w zakresie zniesienia obowiązującego w Polsce od wielu lat modelu taryfowania, już w 2022 roku przyczyni się do pogłębienia problemu ubóstwa energetycznego, m.in. ze względu na rosnące równoległe ceny gazu, węgla i ogrzewania. Taryfowanie ogranicza również konkurencyjności ofert na rynku energii. Wszystko wskazuje na to, że dalsze utrzymywanie taryfowania pomimo dynamicznych zmian zachodzących w sektorze energii wpłynie na degradację rynku sprzedaży energii elektrycznej w Polsce poprzez m.in. spadek atrakcyjności ofert sprzedażowych, zmniejszenie liczby klientów

PKEE

Polski Komitet Energii Elektrycznej
Polish Electricity Association

zmieniających sprzedawcę oraz brak bodźców do poprawy efektywności energetycznej. Z kolei **stosowanie cen sprzedaży energii poniżej kosztów jej wytworzenia narazi na straty finansowe wszystkie przedsiębiorstwa energetyczne w Polsce**, zmuszając je do wspierania finansowo działalności obrotowej, co ograniczy nakłady inwestycyjne firm energetycznych, ich wydatki na modernizację, rozwój oraz na utrzymanie infrastruktury, a to mogłoby w konsekwencji zagrozić stabilności dostaw energii elektrycznej dla odbiorców końcowych.

Pełna liberalizacja rynku energii elektrycznej poprzez ustawowe zwolnienie wszystkich przedsiębiorstw obrotu z obowiązku zatwierdzania taryf dla wszystkich odbiorców przyczyni się natomiast do zwiększenia konkurencyjności na rynku, uelastycznienia ofert, czy też stworzy szansę na pojawienie się nowych sprzedawców. Zwolnienie z taryfowania pozwala też na stopniowe przygotowanie odbiorców do przyszłych zmian na rynku energii (np. umożliwienia korzystania z taryf dynamicznych) oraz podejmowanie właściwych decyzji inwestycyjnych i zakupowych w oparciu o sygnały cenowe płynące ze sprawnie działającego rynku. Wspomniana zmiana mogłaby też wpłynąć na wzrost zainteresowania produkcją energii w mikroinstalacjach oraz zwiększenie liczby prosumentów.

Warto przypomnieć, że z końcem 2023 roku dojdzie do zwolnienia z taryfowania cen gazu w segmencie gospodarstw domowych. Termin ten wynika z postępowania, jakie toczyło się przed TSUE. **Warto, aby w przypadku uwolnienia cen energii elektrycznej Polska jak najszybciej wdrożyła rozwiązania zgodne z unijną Dyrektywą (której termin transpozycji już minął), jednocześnie dokonując tej zmiany w sposób w pełni kontrolowany na poziomie krajowym, z uwzględnieniem krajowej specyfiki i z zagwarantowaniem odpowiednich narzędzi, które pomogą ochronić najuboższych i najbardziej wrażliwych odbiorców energii.**